

18. mai 2020

Uttalelse fra Bispemøtet i Den norske kirke:

Innspill til Stortingets behandling av endringer i bioteknologiloven

Stortingets helse- og omsorgskomiteé avgir 19. mai sin innstilling til Regjeringens forslag til endringer i bioteknologiloven. Lovendringene er forventet vedtatt i Stortinget 26. mai.

Verden nyter godt av medisinske nyvinninger. Biologiske legemidler gir nå mange et bedre og lengere liv enn det som før var mulig. Samtidig byr bioteknologien på store, etiske utfordringer. Endringer i det menneskelige arvematerialet, screening og seleksjon på grunnlag av genetiske avvik m.v., gir lovgiver mulighet til å forme mennesket i samfunnets bilde. Med dette følger et stort ansvar. Hvordan respekteres menneskelivet og menneskeverdet? Hva slags samfunn vil vi ha?

Det er opp til fellesskapet å sette bruk av bioteknologi inn i en etisk ramme, og på den måten legge føringer for hva som anses som rett og galt. Det er derfor avgjørende at lovgivning på dette feltet skjer på grunnlag av en bred offentlig samtale.

Vi ser med bekymring på den prosessen som har foregått på Stortinget om dette de siste månedene, og vil advare mot at slike spørsmål avgjøres gjennom interne forhandlinger mellom partiene i lukkede rom. Det er urovekkende at nye momenter nå kan komme inn i lovverket uten først å ha vært på høring.

Menneskeverd er et nøkkelord i formålsparagrafen til bioteknologiloven. Samfunnsdebatten viser at dette ikke er et avklart begrep. Særlig har vi sett dette i møte med å få påvist ulike kromosomtilstander hos et foster, og muligheten for abort på dette grunnlag, knyttet til tilbud om ultralyd i tidlig fase av svangerskapet. Det er lovgiveres ansvar å sikre at menneskelivet er sikret et rettsvern i alle livets faser. Dette forsvinner i de gode intensjonene om å kurere sykdom. Det er nå særlig tidlig ultralyd, blodprøven NIPT og preimplantasjonsdiagnostikk (PGD) som setter dette på prøve.

Utvidet testing gir mye kunnskap om fosteret. Hva vi gjør med den kunnskapen vi har, og hvilke handlinger vi velger på grunnlag av denne kunnskapen, er noe som krever både etisk refleksjon og et ansvarlig fellesskap.

I dagens lovgivning har man ikke lov til å oppgi kjønn på foster før etter grensen for selvbestemt abort fordi man ikke ønsker at kjønn skal være grunnlag for å velge bort fosteret. En slik bestemmelse mangler for f.eks. fostere med Downs syndrom eller ulike andre kromosomtilstander som er forenlig med liv.

Når det tidlig i et svangerskap påvises spesielle funn, skyves nå ansvaret for å ta stilling til vanskelige spørsmål over på foreldrene. I stedet for å bygge opp et godt apparat for å bistå med hjelp og omsorg under svangerskap og fødsel, legger man nå opp til at fosteret heller kan velges bort.

Når Stortinget nå skal behandle forslag om endringer i bioteknologiloven, er det avgjørende at menneskeverd i alle livets faser ikke blir ofret av hensyn til andre gode intensjoner. Vi kan ikke bygge et system hvor levedyktige fostre med ulike kromosomtilstander velges bort på grunn av sine egenskaper. Vi må heller arbeide for å sikre gode rettigheter og ordninger for foreldre med barn som trenger ekstra tilrettelegging.

*